

Олена БЕТЛІЙ

ПОЛЯКИ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ:
ІСТОРІЯ І СЬОГОДЕННЯ.

У 2 т. – Жешов, Київ, Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П.Могили,
2008 (Серія «Україна: історія і сучасність»). –
Т.1. 328 с. – Т.2. 264 с.

Двотомне видання, підготоване до друку польськими та українськими науковцями із Жешова, Києва та Миколаєва, мало на меті представити читачеві дослідження з історії різних проявів життя поляків в окремому – південному – регіоні України. Тема, безсумнівно, є цікавою вже з огляду на те, що в більшості наукових розвідок з історії польської національної меншини в Україні превалюють дослідження, присвячені діяльності польської громади в Києві або на Поділлі, Житомирщині і в Західній Україні. Натомість діяльність польської громади в Миколаєві або в Одесі, а також в інших місцевостях визначеного в назві регіону, були маргіналізовані в історіографії. Отже, появу такого збірника наукових статей можна б було лише привітати.

Про те, що на нього поклалися вагомні надії, свідчить і присвята видання – пам'яті Єжи Ґедройця. Останнє вплинуло і на зміст першого тому, в який включено дві статті, присвячені Редактору. У цьому простежується певна тенденційність сьогodнішніх видань з польсько-української тематики в Україні, коли ім'я Ґедройця перетворюється на штамп-код приналежності до дискурсу поліфонічного вивчення минулого з подоланням стереотипів і взаємозвинувачень. Однак наскільки мало в такому контексті залишається настанов патрона, можна судити вже з змістовного наповнення даного збірника.

На жаль, у ньому забракло бодай якоїсь концепції у висвітленні заявленої в назві проблеми. У той час, як перший том у хронологічній послідовності відображає мозаїку життя поляків на Півдні України, другий том висвітлює різноманіття питань – від

польського бачення значення Криму в Європі, наукового доробку Єжи Топольського до політичних відносин України та Польщі в останні два десятиліття 20 ст.. Іншим недоліком обох томів є брак редакторської політики, принаймні у визначенні вимог до обсягу матеріалів. Як наслідок, частина статей має характер тез, а інша – ґрунтовних дисертаційних розділів. Не дискутуючи тут про мериторичний рівень самих публікацій, варто зазначити, що такий підхід до компонування двотомника вводить читача в оману і не виправдовує очікувань від видання. З іншого боку, він вводить в оману і авторів статей (на марґінесі можна також зауважити брак будь-якої інформації про самих авторів), оскільки частина публікацій навряд чи швидко потрапить до потенційного читача, який з малою ймовірністю буде шукати матеріали, напр., на тему «Предупреждение и искоренение незаконного оборота наркотических средств в свете единой конвенции 1961 г.» у рецензованому збірнику. Затримає введення в науковий обіг двотомника і мовна політика редакційної колегії. Статті друковані польською, українською і російською мовами без додання бодай короткого резюме однією з цих трьох мов. Окрім того, зовсім не береться до уваги той факт, що закордонні дослідники, які цікавляться проблематикою України і не походять із Польщі, можуть не знати російської мови. За браком передмови і післямови до двотомника, доводиться лишень здогадуватися про причини таких недоліків, як і того, чому на обкладинці під назвою «Поляки на Півдні України» читач бачить будівлю Верховної Ради України. Таким чином, двотомник постає як доволі невпорядковане видання, родзинкою якого є несподівана наявність у другому томі документів, присвячених діяльності поляків на Півдні України, із центральних та регіональних архівів України та огляди джерел із цієї теми, що зберігаються в Державних архівах Одеської та Херсонської областей.